

פניני השבוע

יו"ל לע"נ הרה"ח רבי ברוך בענדיט ב"ר משה נחום ליכטנשטיין זצ"ל

משגיח רוחני דישיבת "שער אליעזר" קרעטשניף

בעזה"ל, פרשת יתרו תשע"א

וישמע יתרו וגו' למשה ולישראל עמו (י"ח - א')

למשה רבינו לחוד ולישראל לחוד, כי משה ציפה לגאולה מסוג אחר, ועם ישראל ציפו לסוג אחר של גאולה, יש אדם שמשתוקק לצאת "משעבוד לגאולה", לא להיות עוד משועבד לאחרים, ויש אדם שמשתוקק לצאת "מעבדות לחרות", מעבדות רוחנית לחרות רוחנית, אלו שהיו בבחינת משה יצאו מאפלה לאור גדול, הם ראו את אור ה' המאיר את חשכת הגלות.

(נועם אלימלך)

וישמע יתרו וגו' את כל אשר עשה אלקים למשה ולישראל עמו כי הוציא ה' את ישראל ממצרים (י"ח - א') יש לדקדק, למה גבי משה כתוב אלקים שם של דין, וגבי מצרים כתוב שם הוי"ה שם של רחמים, וי"ל שמובא בחז"ל שסירובו של משה ללכת לפרעה עשה רושם שניטלה ממנו הכהונה וניתנה לאהרן, ובילקוט שמעוני מובא על הפסוק "אחר שילוחה" - לאחר שנפטרה ממנו בגט. לפי כל זה יש לפרש את הפסוק כך, "וישמע יתרו וגו' את כל אשר עשה אלקים למשה", היינו מידת הדין, שנלקחה ממנו הכהונה, וא"כ מותר לו להחזיר גרושתו, לפיכך "ויקח את צפורה אשת משה אחר שילוחיה" כי עד עכשיו היה כהן והיה אסור להחזיר אותה.

(הרה"ק רבי העשיל מקראקא זיע"א)

וישמע יתרו כהן מדין חתן משה (י"ח - א')

יתרו שעד עכשיו תארוהו בשם הכבוד "כהן מדין" שמע פתאום שמתארים אותו בשם "חתן משה" ורואים תואר זה כמכובד יותר מתוארו הקודם "כהן מדין", ועל כן בא להתחקות על סיבת הדבר.

(הרה"ק רבי צ"ה מדינוב זיע"א)

ויאמר יתרו ברוך ה' (י"ח - י')

איתא בגמרא (סנהדרין צ"ד) "גנאי הוא למשה וששים רבוא שלא אמרו ברוך עד שבא יתרו ואמר ברוך ה'". ולכאורה הדבר מוקשה, האם השירה שאמרו בני ישראל על הים היתה שבח קטן מן המלים הספורות שאמר יתרו, והתירוץ הוא, שבני ישראל הודו לה' על הטובות שנעשו להם עצמם, ואילו יתרו אמר דברי תודה על הטובות והחסדים שנעשו לאחרים, ובכך הוא היה הראשון.

(תפארת שלמה)

עתה ידעתי כי גדול ה' מכל האלהים (י"ח - י"א)

ותמוה, הרי אין לך כפירה גדולה מזו, שאומר שגם אלהים אחרים גדולים הם אלא שה' יתברך גדול מכולם - והרי הוא מאמין שיש אלהים מבלעדי ה', ויש לומר, שהפשט בפסוק הוא כך, "עתה ידעתי כי גדול ה'", כלומר, הוא לבדו, ומנין לי הידיעה הזאת, "מכל אלהים", שהרי עבדתי לכולם ונוכחתי שכולם הבל וריק, ורק ה' הוא האלוקים.

(האלשיך הקדוש זיע"א)

והייתם לי סגולה מכל העמים כי לי כל הארץ (י"ט - ה')

מתי תזכו להיות לי סגולה מכל העמים, כשיהיה "כי לי כל הארץ", שתעשו גם את מעשיכם הגשמיים הארציים לי לשמי.

(הרה"ק רבי ד"מ מטשורטקוב זיע"א)

ויענו כל העם יחדיו (י"ט - ח')

משל לשני אנשים שהולכים בדרך ומוצאים מציאה ונופלים עליה, וכל אחד קורא בהתרגשות "יחדו" (כלומר שותפים אנו במציאה) כך גם כאן קראו כל העם "יחדו", כולנו שותפים לתורה הקדושה.

(הרה"ק רש"ב מפרשיסחא זיע"א)

וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר אנכי וגו' (כ' - א' - ב')

פעם אחת בשבת שובה לא ישב הרה"ק רבי דוד משה מטשורטקוב זיע"א עם החסידים אל השולחן כמנהגו בכל סעודת שבת. בשעת סעודה שלישית נדחקו כמה אנשים לחדרו, ואמרו לו כי החסידים שרויים בעגמת נפש, כמה אנשים טרחו הוציאו כספים כדי להיסב עם הצדיק בסעודת שבת, ולבסוף לא זכו לכך. השיב להם רבי דוד משה: באמת היה ברצוני ללכת אל השולחן וליסב עמכם כדרכי תמיד, אלא שהשמים התקשרו בעבים וחשבתי שיעצרוני הגשם, והסחתי את דעתי, ולכן אף על פי שחלפו העננים והיה אפשר ללכת אל השולחן, אך מחמת שלא היתה לי הכנה חדשה, כי כבר הסחתי דעתי מההכנה הראשונה, לא הלכתי עוד. שכן לכל עבודת הקודש צריכים הכנה, וגם הכנה להכנה, וכן מצינו אצל השי"ת כביכול, שבשעת מתן תורה כתוב "וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר", ולכאורה תיבת "לאמר" מיותרת, אך הכוונה, שכל הדברים שבאו בתורה מ"בראשית" ועד עתה היו הכנה למתן תורה, וזהו שאמר הכתוב "וידבר אלקים את כל הדברים האלה - לאמר" בשביל שיוכל לאמור "אנכי ה' אלקיך".

אנכי ה' אלוקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים (כ' - ב')

בסידורו של שבת (ה"ב דרוש ה' פ"ב) מפרש שבני ישראל יצאו ממצרים בזכות "אנכי ה' אלוקיך", שלא התפללו לצורך עצמם רק למען כבוד שמו יתברך שלא יחולל ח"ו, וע"כ זכו ליציאת מצרים. ויש להוסיף דהנה אנו עתה בזמנינו ודאי שלא כל אחד יכול להגיע לדרגה כזו, ולכן סגי שיתפלל עבור עצמו, ויצרף גם תפילה למען כבוד שמו ית' ועי"ז גם הוא יושע, וזה אומרו "אנכי" אפי' אם חושב לצורכי עצמו אבל אם חושב גם על "ה' אלוקיך" שיתגלה כבוד מלכותו בעולם, אזי גם אדם כזה יזכה ל"אשר הוצאתיך מארץ מצרים".

(כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א)

כתיב בתורה "זכור את יום השבת לקדשו וגו' כי ששת ימים עשה ה' וגו'", הורה לנו הכתוב בזה, שענין שבת הוא שורש האמונה, לידע שהעולם הוא מחודש, וכיון שברא הכל, הוא אדון על הכל, ואנחנו עבדיו, ומחויבים לעשות רצונו ולעבדו, בכל גופינו ונשמותינו וממונינו, כי הכל שלו.

(חפץ חיים בהקדמה למשנה ברורה הל' שבת)